

Nr 208.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften; given Stockholms slott den 10 mars 1923.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914
(nr 383) angående stämpelavgiften.

Härigenom förordnas, att förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften skall i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I fråga om stämpel till expeditionerna hänföras statsmyndigheterna till följande avdelningar:

Fjärde avdelningen:

Rikets hovrätter; — — — skolöverstyrelsen; statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera; lantmäteristylelsen; — — — stuteriöverstyrelsen.

Femte avdelningen:

Statsdepartementen samt luftfartsmyndigheten; nedre justitierevisionen; — — — vid Kungl. Maj:ts orden.

3 §.

I avseende på expeditionernas förseende med stämpel gäller, med de här nedan i 7 § nämnda undantag, denna tariff:

		1 Avd.	2 Avd.	3 Avd.	4 Avd.	5 Avd.					
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
Resolution,	— — — — —										
	dock skall — — — utlämnas.										
»	angående föreläggande enligt 26 kap. 7 § och 27 kap. 4 § rättegångsbalken samt 218 § utsökningslagen	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
»	angående föreläggande enligt lagen om — — — — —										
Expedition,	— — — ark	1	—	1	—	1	—	2	—	2	—
»	för — — — ifrågavarande lösen; dock att sådan stämpelbeläggning icke skall äga rum beträffande expedition från patent- och registreringsverket.										

8 §.

Följande enskilda handlingar skola, även där de äro utfärdade av offentlig myndighet, förses med stämpel på sätt här nedan stadgas.

Avkomst eller annan förmån av fast egendom: — — — stämpel av 2 kronor.

Besvärsskrift, vilken ingives till annan hovrätt än krigshovrätt, skall vid ingivandet förses med stämpel av 25 kronor. Från stämpelavgift, som nu sagts, skola vara befriade allmän åklagare, tilltalad, vilken i målet hålles häktad, annan tilltalad, som för talan i fråga om honom ådömt ansvar, ävensom medellös person, då han författningsenligt styrker sin fattigdom eller den eljest är kunnig, dock att uti sådana mål, där tillämpning av lagen om fri rättegång kan komma i fråga, stämpelfrihet äger rum endast för de fall, att fri rättegång beviljats.

Bodmeribrev; lika med *Skuldebrev*.

Undantagskontrakt; se *Avkomst av fast egendom*.

Vadeinlaga skall, då den ingives till hovrätt, förses med stämpel av 25 kronor. Från stämpelavgift, som nu sagts, skall medellös person vara befriad, då han författningsenligt styrker sin fattigdom eller den eljest är kunnig, dock att uti sådana mål, där tillämpning av lagen om fri rättegång kan komma i fråga, stämpelfrihet äger rum endast för de fall, att fri rättegång beviljats.

Vattenfallsrätt; se *Nyttjanderätt till fast egendom*.

34 §.

1. Ämbets- eller tjänsteman, notarius publicus — — — tillfalla statsverket.

Är annan handling än vadeinlaga och besvärsskrift till hovrätt eller anmälan, varom sägs i andra stycket här ovan, icke behörigen försedd med stämpel och erläggas ej genast efter erhållen tillsägelse penningar till det felande stämpelbeloppet eller, där ämbets- eller tjänstemannen ej är stämpelförsäljare, nämnda stämpelbelopp, må handlingen icke mottagas. Beträffande vadeinlaga och besvärsskrift till hovrätt gäller vad härutinnan i rättegångsbalken och utsökningslagen finnes stadgat.

Ämbets- eller tjänsteman, som — — — numrerad talong.

Då ämbets- eller tjänsteman jämlikt — — — för handlingen erfordras.

56 §.

Generalpoststyrelsen — — — påtryckas.

Om stämpelavgift för arv, testamente och gåva, om stämpelavgift för spelkort, om stämpelavgift för försäljning av punsch, arrak och rom, om stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, om stämpelavgift för nationalitets- och registreringsbevis för luftfartyg samt om stämpelavgift för certifikat för förare, navigatör och mekaniker å luftfartyg är särskilt stadgat.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1923.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

— — — — —

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie-, kommunikations-, ecklesiastik- och handelsdepartementen anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson:

Jag anhåller nu att få underställa Kungl. Maj:ts prövning vissa förslag till ändringar i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften. Ändringsförslagen, vilka avse skilda ämnen, hänföra sig till 1, 3, 8 och 34 §§ ävensom till hänvisningen i slutet av förordningen.

Förut denna dag har Kungl. Maj:t beslutat förelägga riksdagen proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 26 kap. 7 § samt 27 kap. 4 och 5 §§ rättegångsbalken ävensom till lag om ändrad lydelse av 218 § och 219 § första stycket utsökningslagen. Förslagen avse vissa åtgärder till minskande av tillströmningen av mål till rikets hovrätter samt till ökande av hovrätternas arbetsresultat. Den åtgärd, som i förstnämnda syfte förordats, avser införande av en högre avgift än den nuvarande vadepenningen för fullföljd av talan till hovrätt, vilken avgift skall utgöra 25 kronor. Avgiften är avsedd att uttagas i form av stämpelavgift. Berörda proposition innehåller i anledning härav endast förslag till de ändringar i rättegångsbalken och utsökningslagen, vilka föranledas av införande av dylik avgift. I sådant hänseende stadgas i förslaget, att, därest kärande eller klagande icke erlagt föreskriven stämpelavgift och det ej är uppenbart, att sådana omständigheter föreligga, att han är befriad från dylik avgift, det skall föreläggas honom att inom viss tid erlägga avgiften eller styrka sådana omständigheter,

Stämpel å
vadeinlagor
och besvärsskrifter till
hovrätt.

som nyss sagts, vid äventyr att, om föreläggandet ej är fullgjort, då målet företages till avgörande, klaganden skall hava förlorat sin talan.

Utkast till förordning angående de ändringar i stämpelförordningen, som föranledas av införande av en dylik stämpelavgift, finnes fogat till statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 13 januari 1923 i det ärende, vari beslöts att inhämta lagrådets yttrande över upprättat förslag till berörda ändringar i rättegångsbalken och utsökningsslagen. I vissa av de uttalanden, som vid förslaget behandlings i lagrådet gjordes av dess ledamöter, beröres även nyssnämnda utkast.

Beträffande den principiella motiveringen till införande av en sådan stämpelavgift, som här omförmälts, ävensom angående nyssberörda yttranden av lagrådets ledamöter samt frågan, huruvida de närmare reglerna om stämpelavgiften böra upptagas i allmän lag eller i stämpelförordningen, tillåter jag mig att hänvisa till de protokollsutdrag, som bilagts den förut denna dag beslutade propositionen om ändringar i rättegångsbalken m. m. Jag har följaktligen, sedan jag biträtt chefens för justitiedepartementet uppfattning därom, att bestämmelserna om stämpelns belopp m. m. böra upptagas i stämpelförordningen, nu endast att, även med hänsyn till vad som inom lagrådet anförts i frågan, redogöra för de erforderliga ändringarna i nämnda förordning.

Enligt berörda utkast till ändringar i stämpelförordningen skulle bestämmelserna om fullföljdsstämpel införas i den i 8 § i förordningen intagna förteckningen över enskilda handlingar, vilka skola förses med stämpel. Inom lagrådet har av en ledamot anmärkts, att föreskrifter om stämpel å besvär- och vadeinlagor ej lämpligen borde införas i nyssnämnda paragraf. Vad denna anmärkning angår, är det visserligen sant, att besvärsskrifter och vadeinlagor i viss mån äro av annan natur än de i 8 § enligt dess gällande lydelse uppräknade enskilda handlingar. Denna omständighet lär emellertid icke böra förhindra, att, då sådant ur andra synpunkter måste anses lämpligt, nu ifrågavarande handlingar infogas i den i bokstavsföljd uppställda förteckningen över enskilda handlingar, vilka skola stämpelbeläggas.

Följderna av att besvärsskrift eller vadeinlaga icke åtföljes av stämpelavgift äro reglerade genom de föreslagna, i rättegångsbalken intagna bestämmelserna. Den omständigheten, att en besvärsskrift eller vadeinlaga icke åtföljes av stadgad stämpelavgift, skall sålunda icke medföra den i 34 § 1 mom. tredje stycket stämpelförordningen för motsvarande fall stadgade påföljden, att handlingen icke må av veder-

börande tjänsteman mottagas. På grund härav torde i 34 § 1 mom. tredje stycket böra stadgas uttryckligt undantag från nyssnämnda påföljd.

I enlighet med vad vid ärendets behandling i statsrådet den 13 januari 1923 anfördes, torde stämpelfrihet böra åtnjutas av kronan samt därjämte i besvärsmål av allmän åklagare, tilltalad, som är häktad i målet, samt annan tilltalad, som för talan i fråga om honom ådömt ansvar. Från stämpelskyldighet bör även medellös person vara befriad, dock allenast under de villkor, som föreskrivas i 7 § stämpelförordningen. I mål, i vilka fri rättegång kan komma i fråga, kan sålunda stämpelfrihet åtnjutas endast efter det hovrätten beviljat vederbörande fri rättegång därstädes. Då fri rättegång ifrågasättes, kommer alltså regelmässigt prövning av frågan, om stämpelfrihet skall åtnjutas, icke till stånd, förrän efter det ifrågavarande handling ingivits. Har den klagande efter erhållet föreläggande ingivit ansökan om eller sökt styrka omständigheter, som berättiga till fri rättegång, och erhålles ej sådan förmån, är han skyldig att inom den i föreläggandet bestämda tiden inkomma med stämpelavgift.

Till förtydligande därav, att stämpelavgift icke skall ifrågakomma vid ingivande av handlingar till krigshovrätten, har uttryckligt undantag för denna hovrätt införts i de föreslagna bestämmelserna.

I överensstämmelse med vad av en ledamot i lagrådet anförts, lär, då det huvudsakliga stadgandet om den föreslagna avgiften införes i stämpelförordningen, i fråga om denna avgift bliva tillämplig även bestämmelsen i 21 § andra stycket av nämnda förordning därom, att part, som måst vidkännas stämpelavgift, skall äga hos Konungen göra ansökan om restitution av stämpelavgiften. För det fall att vederbörande tjänsteman i hovrätten meddelat föreläggande för den klagande att inkomma med stämpelavgift och denne ställt sig föreläggandet till efterrättelse, bliver hovrätten icke i tillfälle att pröva de påståenden, som klaganden kan vilja framställa därom, att föreläggandet av en eller annan anledning icke bort meddelas. Med hänsyn härtill synes det vara lämpligt, att sådant påstående kan prövas i restitutionsväg, och jag har därför icke funnit anledning att föreslå något undantag från berörda bestämmelse i 21 §.

Enligt förut berörda förslag till ändringar i rättegångsbalken och utsökningsslagen är det avsett, att förelägganden att till hovrätten inkomma med felande protokoll ävensom att erlagga stämpelavgift, respektive att styrka omständigheter, som kunna befria från dylik avgift, icke skola, såsom beträffande nu föreskrivna förelägganden gäller, meddelas av hov-

Stämpelavgift
å förelägganden enligt 26
kap. 7 § och
27 kap. 4 §
rättegångs-
balken m. m.

rätten utan av en dess tjänsteman. För närvarande utfärdas föreläggande att till hovrätt inkomma med protokoll såsom protokollsutdrag, för vilket erlägges stämpelavgift av åtta kronor. I enlighet med vad av chefen för justitiedepartementet anförts vid remissen till lagrådet, torde, då av dylik tjänsteman utfärdade förelägganden icke skulle komma att expedieras i form av protokollsutdrag, erfordras föreskrift i stämpelförordningen, att sådant föreläggande skall stämpelbeläggas. Då detsamma närmast synes vara jämförligt med kommunikationsresolution, vilken utfärdas av tjänsteman i hovrätten, ävensom resolution angående föreläggande enligt vattenlagen, synes föreläggande av nu ifrågavarande slag böra i 3 § stämpelförordningen införas under rubriken »Resolution» samt beläggas med stämpelavgift av två kronor. Enligt den allmänna bestämmelsen i 7 § i nämnda förordning kommer den, som erhållit fri rättegång i hovrätten, att bliva befriad från denna avgift.

Stämpel å
expeditioner i
luftfarts-
ärenden.

Genom proposition nr 127 till 1922 års riksdag inhämtade Kungl. Maj:t riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till förordning om luftfart, med förklarande att Kungl. Maj:t ville, efter mottagande av riksdagens svar, företaga den slutliga prövningen av samma förslag och förordna om författnings utfärdande i ämnet. I § 41 av detta författningsförslag hade intagits bestämmelse därom, att Konungen ägde meddela närmare föreskrifter om avgifter för registrering, certifikats utfärdande och andra förrättningar enligt förordningen. I skrivelse den 16 maj 1922, nr 159, har riksdagen anmält, att riksdagen vid granskning av ifrågavarande förslag ej funnit skäl att mot detsamma göra andra erinringar än dem, som i andra lagutskottets utlåtande nr 19 upptagits, vilka emellertid icke berörde nämnda paragraf i författningsförslaget. Den 26 maj 1922 utfärdades härefter förordning (nr 383) om luftfart och den 8 december 1922 kungörelse (nr 617) med vissa bestämmelser rörande tillämpningen av luftfartsförordningen, vilka båda författningar trätt i kraft den 1 januari 1923. I § 36 av berörda kungörelse hava införts bestämmelser om stämpelavgift för nationalitets- och registreringsbevis för flygplan samt för ballonger och luftskepp, så ock i fråga om certifikat för förare, navigatör och mekaniker å luftfartyg. Nämnda paragraf är i denna del av följande lydelse:

»Nationalitets- och registreringsbevis för flygplan förses med stämpel till belopp av 50 öre för varje fulla 10 kilogram av flygplanets lastförmåga. Med lastförmågan förstås skillnaden mellan flygplanets största tillåtna flygvikt och dess tomvikt, sådana de angivas i luftvärdighetsbeviset.

Nationalitets- och registreringsbevis för ballonger och luftskepp förses med stämpel till belopp av en krona för varje fulla 100 kubikmeter av luftskeppets eller ballongens rymd.

Certifikat för förare, navigatör och mekaniker förses med stämpel till belopp av 10 kronor.»

I samma paragraf har tillika stadgats, att av luftfartsmyndigheten i andra fall utfärdade expeditioner förses med stämpel till de belopp, som i förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften finnas stadgade för statsmyndighet, vilken hänföres till femte avdelningen i samma förordning.

Vid utmätande av förenämnda avgifter för nationalitets- och registreringsbevis för luftfartyg har viss hänsyn tagits till storleken av de stämpelavgifter, vilka enligt stämpelförordningen skola erläggas för vanliga fartyg med värde, motsvarande värdet å luftfartyg av genomsnittstyp.

Det synes mig lämpligt, att, såsom ock skett i vissa andra fall, genom ett stadgande i stämpelförordningen de sålunda meddelade bestämmelserna om stämpelavgifter för nationalitets- och registreringsbevis för luftfartyg samt i fråga om certifikat för förare, navigatör och mekaniker å luftfartyg bringas i erinran; och torde detta böra ske i samband med övriga sådana i stämpelförordningen förekommande hänvisningar. Då de uppgifter, som enligt luftfartsförordningen åligga luftfartsmyndigheten, anförtratts chefen för den byrå inom kommunikationsdepartementet, som handhar ärenden angående allmänna arbeten, automobil- och lufttrafik, statens kraftverk m. m., synes nämnda myndighet böra intagas bland de under femte avdelningen i 1 § stämpelförordningen upptagna samt infogas å plats närmast statsdepartementen.

*Departements-
chefen.*

Genom kungörelse den 11 februari 1921 (nr 47) angående expeditionslösen vid statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera har förordnats, att pensionsanstalten skall ifråga om expeditionslösen hänföras till den fjärde av de i § 1 av förordningen angående expeditionslösen den 7 december 1883 (nr 64) upptagna avdelningar.

**Stämpel å
expeditioner
från statens
anstalt för
pensionering
av folkskol-
lärare m. fl.**

I skrivelse den 10 juli 1922 har pensionsanstaltens styrelse hemställt om vidtagande av åtgärd för anstaltens upptagande jämväl bland de i förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften omförmälda myndigheter, i vilket hänseende styrelsen föreslagit, att an-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 169 häft. (Nr 208.)

stalten måtte hänföras till den fjärde av de i 1 § av nämnda förordning upptagna avdelningar.

Statskontoret har den 10 augusti 1922 avgivit infortrat utlåtande i ärendet.

*Departements-
chefen.*

I enlighet med vad statskontoret i ärendet föreslagit, torde den ändring böra vidtagas i 1 § av stämpelförordningen, att statens anstalt för pensionering av folkskollärare med flera hänföres till den fjärde av de i samma paragraf upptagna avdelningarna, samt att anstalten bland de under denna avdelning upptagna myndigheter placeras mellan skolöverstyrelsen och lantmäteristytelsen.

**Patent- och
registrerings-
verket till-
kommande
expeditions-
lösen,
som omsatts
i stämpel-
avgift.**

Genom förordning den 7 juli 1921 (nr 394) angående ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 angående stämpelavgiften har i slutet av den i sistnämnda förordnings 3 § intagna tariffen införts föreskrift därom, att expedition, som avses i de vid verkställd reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m. meddelade bestämmelser angående indragning av expeditionslösen, och som är utfärdad av ämbets- eller tjänsteman, vilken är underkastad sådan bestämmelse, skall förses utöver eljest utgående stämpelavgift med stämpel till belopp, motsvarande den indragna lösen. Förenämnda den 7 juli 1921 fogades genom en kungörelse (nr 397) till § 5 i förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen ett tredje stycke, innefattande föreskrift om att lösen i fall, som nu sagts, ej skall debiteras expeditionen, utan att stämpel till motsvarande belopp utgår.

Efter därom till 1922 års riksdag i ämnet avlåten proposition, nr 224, vilken proposition i förevarande del av riksdagen bifallits, hava emellertid genom förordning den 15 juni 1922 (nr 317) om ändring i vissa delar av förordningen angående stämpelavgiften samt genom kungörelse den 21 juni 1922 (nr 345) om ändrad lydelse av §§ 3 och 5 i förordningen angående expeditionslösen sådana ändringar vidtagits i förberörda båda författningsrum, att expeditionslösen omsattes i motsvarande avgiftssatser enligt stämpelförordningen, icke blott då lösen blivit indragen i sammanhang med verkställd reglering av ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden utan i varje fall, då expeditionslösen skall författningsenligt redovisas till statsverket.

Vid omorganisationen av patent- och registreringsverket från och med ingången av år 1915 förutsattes på sin tid, i fråga om den tjänsteman hos verket tillkommande expeditionslösen, att, då det arbete, som i patent- och registreringsverket betalades med lösen, vore av beskaften-

het att böra hänföras till tjänsteåligganden, som skulle fullgöras mot avlöning å stat, rätt till dylik expeditionslösen icke vidare borde av vederbörande bibehållas och att, enär de med ifrågavarande expeditioner förenade kostnader ävensom den gottgörelse för mistad expeditionslösen, som till vederbörande tjänsteman kunde komma att utgå, skulle likasom övriga utgifter för upprätthållande av patent- och registreringsverkets verksamhet bestridas med till verket inflytande inkomster, de av expeditionslösen härflytande inkomster borde komma ämbetsverket till godo. Genom brev den 24 november 1914 förordnade ock Kungl. Maj:t, att från och med år 1915 den tjänstemän i patent- och registreringsverket författningsenligt tillkommande expeditionslösen skulle till ämbetsverket redovisas, att det skulle åligga patent- och registreringsverket att för varje år samtidigt med överlämnande av övriga räkenskaper till kammarrätten insända räkenskap jämväl för ifrågavarande medel, samt att ämbetsverket skulle hava att meddela de för kontroll å tjänstemännens lösenuppbörd erforderliga föreskrifter.

I framställning den 28 mars 1922 har nu patent- och registreringsverket, med erinran om vad som sålunda vid verkets omorganisation förekommit samt om 1921 års förenämnda författningsändringar i stämpelförordningen och förordningen angående expeditionslösen, framhållit, att det med hänsyn till ordalagen i dessa författningar skulle kunna ifrågasättas, att desamma vore avsedda att gälla även den expeditionslösen, som enligt berörda brev av den 24 november 1914 skulle redovisas till patent- och registreringsverket. Då emellertid de skäl, som anförts för denna lösens redovisande till patent- och registreringsverket, fortfarande ägde gällande kraft, anhölle ämbetsverket, att, därest så funnes erforderligt, åtgärder måtte vidtagas för undanröjande av berörda tvekan. Frågans betydelse för ämbetsverket framginge bland annat därav, att bruttoinkomsten av expeditionslösen år 1921 uppgått till över 33,000 kronor.

Över patent- och registreringsverkets framställning avgav statskontoret utlåtande den 24 april 1922, däri ämbetsverket anförde, bland annat, att, då det vid patent- och registreringsverkets omorganisation från ingången av år 1915 blivit fastställt, att den förut tjänstemännen inom verket tillkommande expeditionslösen skulle inflyta till verket, åtgärder syntes böra vidtagas i sådan riktning, att verket allt fortfarande komme i åtnjutande därav, och att således den genom förordningen den 7 juli 1921 införda bestämmelsen om stämpelbeläggning i stället för lösenavgift icke skulle tillämpas beträffande patent- och registreringsverket. Statskontoret erinrade tillika om förutnämnda proposition nr

224 år 1922 och föreslog visst tillägg till den av Kungl. Maj:t föreslagna bestämmelsen om lösens ersättande med stämpel å vissa expeditioner, varigenom omförmälda syfte skulle vinnas.

Emellertid anbefallde Kungl. Maj:t genom remiss den 9 juni 1922 statskontoret och riksräkenskapsverket att gemensamt avgiva utlåtande och förslag, huruvida och i vilken mån medel, som i form av stämpelavgift inflöte till ämbetsverk, vilkas utgifter bestredes av särskilda inkomster, borde disponeras av vederbörande verk, samt, därest sådant ansåges böra ske, angående den form, i vilken berörda medel borde tillgodokomma verket. Sådant utlåtande avgavs av ämbetsverken den 7 november 1922, och förklarade sig ämbetsverken icke kunna förorda en rubbning av i ämnet gällande bestämmelser i riktning av återgång beträffande de s. k. självförsörjande verken till den äldre ordningen för uppbörd och redovisning av till statsverket indragen expeditionslösen, då sagda bestämmelser blivit antagna på den grund, att expeditionslösens utbytande mot stämpelavgift ansetts innebära stora fördelar ur kontroll- och redovisningssynpunkt. Att medgiva återbetalning till vederbörande verk av de vid verket i form av stämpel influtna och till statskassan inlevererade lösenavgifter syntes endast vålla ökat arbete, utan att verklig fördel därmed vunnes. Vad särskilt anginge patent- och registreringsverket, anförde ämbetsverken, att, därest detta verk på grund av frångången expeditionslösen skulle befinnas vara i behov av ökning i inkomsterna i övrigt, sådan ökning torde kunna åstadkommas genom höjning av patent-, varumärkes- eller registreringsavgifterna, med vilka avgifter verkets utgifter egentligen skulle bestridas.

Från det sålunda fattade beslutet var emellertid föredraganden, statskommissarien Ouchterlony, skiljaktig och anförde:

»Jag delar majoritetens uppfattning, att den egentliga stämpelavgiften, som ostridigt äger skatts karaktär, icke bör komma vederbörande verk till godo. Vad expeditionslösen angår är denna, även då den omsatts till stämpel, avsedd att utgöra ersättning från den, som begärt expeditionen, för kostnaderna för densamma, och då dessa, när expeditionslösen indragits till kronan, skola vid ett s. k. självförsörjande verk helt bestridas av verkets egna inkomster, synes det mig vara principiellt riktigt, att jämväl inkomsten av vid verket inflytande dylik lösen får av verket disponeras. Av praktiska skäl torde emellertid jämväl vid dessa verk expeditionslösen böra uttagas och redovisas såsom stämpelavgift för den händelse inkomsten är ringa och sålunda av föga betydelse för verkets ekonomi. Så är likväl icke fallet vid patent- och registreringsverket, och vid detta verks omorganisation förutsattes uttryckligen, att expeditionslösen skulle komma verket till godo. Den efter beslut av 1921 års riksdag vidtagna ändringen i förordningen om stämpelavgiften, varigenom expeditionslösen i vissa fall utbyttes mot stämpel, torde ute-

slutande hava dikterats av de fördelar i fråga om redovisning och kontroll, som härigenom vunnos. Att patent- och registreringsverket som en följd härav skulle komma att gå i mistning av inkomsten av lösen synes, så vitt av riksdagshandlingarna framgår, icke hava beaktats. Under sådana förhållanden torde den omständigheten, att genom den vidtagna författningsändringen expeditionslösen vid patent- och registreringsverket formellt redan förvandlats till skatt, icke böra tillmätas avgörande betydelse. Att verket, såsom majoriteten förutsätter, skulle beredas eventuellt erforderlig ersättning för frångången expeditionslösen genom höjning av patent- och registreringsavgifterna, synes mig icke utgöra någon lämplig lösning av frågan. Med stöd av det anförda får jag alltså uttala mig för att inkomsten av expeditionslösen vid patent- och registreringsverket kommer detta verk till godo, och vill jag erinra, att jämväl statskontoret i sitt den 24 april 1922 daterade utlåtande över patent- och registreringsverkets remitterade framställning ställt sig på samma ståndpunkt.

Vad angår den form, under vilken patent- och registreringsverket bör tillföras inkomsten i fråga, så torde, då den å expeditionerna belöpande egentliga stämpelavgiften skall såsom skattemedel ingå till statsverket, det ur redovisningssynpunkt vara lämpligast, att expeditionslösen icke omsättes i stämpel, för vilken verket sedan erhåller gottgörelse, utan att den uppbäres och redovisas för sig, och lärar i så fall, på sätt i statskontorets bemälda utlåtande föreslagits, i stämpelavgifts- och expeditionslösensförordningarna böra angivas, att stadgandet om expeditionslösens utbytande mot stämpel icke äger avseende å patent- och registreringsverket.»

Vid övervägande av vad som i detta ärende förekommit har jag funnit mig böra biträda den av statskontoret i dess tidigare utlåtande samt av reservanten vid gemensamt sammanträde mellan statskontoret och riksräkenskapsverket uttalade meningen. Då kostnaderna för ett ämbetsverk i sin helhet skola bestridas av verkets egna inkomster och man inriktar sig på att söka få kostnader och inkomster för verket att balansera, synes det mig — ej minst ur bokföringssynpunkt — vara i sin ordning, att samtliga inkomster, som utgöra direkt ersättning för verkets kostnader, alltså även inkomsten av vid verket inflytande expeditionslösen, i princip få disponeras av verket. Av praktiska skäl vill jag emellertid stanna vid att föreslå ett tillämpande härav endast beträffande patent- och registreringsverket. Dels torde detta verk vara det enda, för vilket frågan har någon större ekonomisk betydelse, och dels är detta verk också det enda, för vilket vid omorganisationen förutsatts en inkomst direkt till verket av ifrågavarande slag. En höjning, på sätt statskontoret och riksräkenskapsverket ifrågasatt, av patent-, varumärkes- eller registreringsavgifterna utöver vad som under de senaste åren skett torde utan vidare kunna betecknas såsom utesluten.

Jag anser mig sålunda böra föreslå, att nu åsyftade stadgande i stämpelförordningen omformuleras i den riktning, som statskontoret i

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 169 häft. (Nr 208.)

*Departements-
chefen.*

sitt den 24 april 1922 avgivna utlåtande föreslagit. I sammanhang härmed bör då också vidtagas en motsvarande ändring i det genom kungörelsen den 7 juli 1921 (nr 397) tillagda och genom kungörelse den 21 juni 1922 (nr 345) ändrade tredje stycket av § 5 i förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen. På frågan om denna ändring behöver jag dock icke nu närmare inlåta mig.

Föredragande departementschefen uppläser härafter ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 19 november 1914 (nr 383) angående stämpelavgiften samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte i proposition till riksdagen föreslå riksdagen att antaga nämnda förslag.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.
